

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ХНТУ

_____ Олена ЧЕПЕЛЮК
« _____ » _____ 2025 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО НАУКОВОГО КЕРІВНИКА/КОНСУЛЬТАНТА
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ
ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ/ДОКТОРА НАУК
У ХЕРСОНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ТЕХНІЧНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ**

СХВАЛЕНО

Вченою радою ХНТУ

протокол № _____

від « _____ » _____ 2025 р.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ – 2025

Розробники:

Завідувач аспірантурою і докторантурою

_____ Ірина КУЛІШ

ПОГОДЖЕНО:

Провідний юрисконсульт

_____ Тетяна ДРАГОМЕРЕЦЬКА

Положення про наукового керівника/консультанта здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук у Херсонському національному технічному університеті розроблено на підставі Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, інших чинних нормативно-правових актів та розроблене з метою підвищення ефективності наукового керівництва аспірантами та докторантами.

I. ВИМОГИ ДО НАУКОВОГО КЕРІВНИКА/КОНСУЛЬТАНТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1. Науковий керівник/консультант аспіранта/докторанта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень, погоджує вибір вибіркового дисциплін аспірантом, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед вченою радою Херсонського національного технічного університету (далі університету) за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

1.2. Науковий керівник повинен бути компетентним вченим за тематикою дослідження здобувача ступеня доктора філософії/ доктора наук, активним дослідником та мати публікації. Тематика досліджень - частина предметної (дисциплінарної) області спеціальності (спеціальностей), у межах якої (яких) провадиться інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань та за якою публікуються наукові результати. Вчений, який призначається науковим керівником, повинен приймати участь у дослідницьких проектах, результати яких постійно публікуються та/або практично впроваджуються.

Компетентність за тематикою дослідження здобувача визначається наявністю не менше трьох наукових публікацій за тематикою дослідження здобувача опублікованих протягом останніх п'яти років, до яких зараховуються:

одноосібні монографії, що рекомендовані до друку вченими радами закладів вищої освіти та пройшли рецензування, крім одноосібних монографій, виданих у державі, визнаній Верховною Радою України державою-агресором. До одноосібних монографій прирівнюються одноосібні

розділи у колективних монографіях за тих же умов (для іноземних видань - згідно з вимогами до наукових видань відповідної держави);

наукові статті, опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України;

наукові статті, опубліковані у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, крім видань держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором.

Одноосібна монографія загальним обсягом не менше п'яти авторських аркушів або наукова публікація у періодичному науковому виданні, віднесеному до першого - третього квартилів (Q1-Q3) відповідно до класифікації SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports, прирівнюється до двох наукових публікацій.

Належність наукового видання до першого - третього квартилів (Q1-Q3) відповідно до класифікації SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports визначається згідно з рейтингом у році, в якому вона опублікована або згідно з останнім опублікованим рейтингом.

1.3. Науково-педагогічні та наукові працівники, які призначаються керівниками повинні мати не менше чотирьох досягнень у професійній діяльності за останні п'ять років, визначених у пункті 38 Ліцензійних умов.

1.4. Форма надання відомостей для затвердження наукових керівників/консультантів аспірантів/докторантів - Додаток 1.

II. ПОРЯДОК ПРИЗНАЧЕННЯ НАУКОВОГО КЕРІВНИКА/КОНСУЛЬТАНТА

2.1. Аспіранту протягом місяця з дати наказу ректора про зарахування до аспірантури університету призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників ХНТУ, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію. Докторанту науковий консультант призначається з числа наукових, науково-педагогічних працівників з науковим ступенем одночасно з його зарахуванням відповідним наказом ректора університету.

2.2. Науковий керівник за погодженням із Гарантом освітньо-наукової програми визначається рішенням кафедри та факультету, на якому проводиться підготовка відповідних освітньо-наукових програм.

2.3. Науковий керівник заповнює рекомендаційний лист - погодження (Додаток 2), зі згодою/не згодою наукового керівництва, який погоджується із Гарантом освітньо-наукової програми, на яку вступає вступник, затверджується вченою радою університету та рішення передається до відділу аспірантури і докторантури для підготовки наказу щодо призначення наукового керівника.

2.4. За рішенням вченої ради університету аспірантові може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

2.5. Науковий консультант докторантові призначається вченою радою університету з числа штатних науково-педагогічних або наукових працівників університету зі ступенем доктора наук з відповідної спеціальності за письмовою характеристикою та згодою бути науковим консультантом. Рішення вченої ради затверджується і оформлюється наказом ректора.

III. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

3.1. Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук. З них, науковий консультант, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше 3 докторантів.

3.2. Науковий керівник, який має ступінь кандидата наук (доктора філософії), може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

3.3. У разі переходу наукового керівника на іншу кафедру університету аспірант переводиться до неї автоматично.

3.4. На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта (здобувача ступеня доктора філософії) науковому керівникові щороку відводиться навантаження у межах норм часу наукової роботи, встановлених університетом для науково-педагогічних працівників. Вчена рада університету з урахуванням потреб аспіранта та ефективності роботи наукового керівника з підготовки докторів філософії може відвести більшу кількість годин навчального навантаження керівникові з їхньою оплатою за рахунок коштів спеціального фонду університету.

3.5. Науковий керівник зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Особи, в яких виявлено порушення академічної доброчесності, не допускаються до керівництва аспірантами.

3.6 Науковий керівник несе персональну відповідальність за своєчасне проходження аспірантом/ докторантом атестацій (піврічної/річної) про виконану роботу за звітний період, а також проходження педагогічної практики.

3.7. Науковий керівник повинен бути присутнім на засіданнях кафедри, вченій раді факультету на яких проводиться атестація аспіранта/докторанта. Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

3.8. Науковий керівник здобувача освітньо-наукового ступеня доктора філософії зобов'язаний сприяти публікації наукових статей аспірантами з тематики дисертації: 1) у фахових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 2) у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, або закордонних виданнях, проіндексованих у базах

даних Web of Science Core Collection та/або Scopus (щонайменше одна стаття).

3.9. Після отримання остаточного варіанту дисертаційної роботи від аспіранта науковий керівник складає висновок наукового керівника, в якому характеризує якість роботи, зазначає її позитивні сторони, особливу увагу звертає на недоліки, здійснює оцінку роботи здобувача в процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану, мотивуючи можливість або недоцільність подання дисертаційної роботи на попередній розгляд на засіданні кафедри та проходження попередньої експертизи (фахового семінару). Висновок наукового керівника щодо готовності дисертації до захисту є вирішальним.

3.10. У своїй повсякденній роботі науковий керівник також повинен:

- постійно підвищувати свою кваліфікацію і комунікаційні навички;
- прагнути до вивчення та впровадження передового досвіду керівництва науковими дослідженнями;
- показувати приклад порядності, толерантності та поваги до чужої думки, надавати допомогу своїм аспірантам в оволодінні навичками й уміннями наукової полеміки та дискусії, дотримуватися педагогічної етики;
- забезпечувати формування та дотримання академічної доброчесності аспірантами/докторантами в освітньому процесі та науковій діяльності.

3.11. Науковий керівник позбавляється права брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад строком на два роки, а заклад вищої освіти позбавляється права створювати разові спеціалізовані вчені ради строком на один рік якщо у дисертації аспіранта, яка була захищена у разовій спеціалізованій вченій раді виявлено академічний плагіат.

IV. ПРИЗНАЧЕННЯ АСПІРАНТУ/ДОКТОРАНТУ ІНШОГО НАУКОВОГО КЕРІВНИКА/КОНСУЛЬТАНТА

4.1. З метою забезпечення ефективної підготовки здобувача університет може змінювати наукового керівника, зокрема у разі:

- припинення ним трудової діяльності на наукових або науково-педагогічних посадах;
- неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;
- невиконання своїх обов'язків;
- відмови надавати висновок за результатами наукового керівництва;
- прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів;
- притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства;
- спільного бажання наукового керівника і здобувача;
- в інших випадках, передбачених законодавством.

4.2. Призначення іншого наукового керівника/консультанта здійснюється за рішенням вченої ради університету і вводиться у дію наказом ректора.

V. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Дане Положення розглядається й ухвалюється вченою радою університету та вводиться у дію наказом ректора.

5.2. Зміни та доповнення до Положення розглядаються й ухвалюються вченою радою університету за поданням завідувача відділу аспірантури і докторантури та вводяться у дію наказом ректора.

**Форма надання відомостей про потенційних
наукових керівників/консультантів
аспірантів/докторантів**

Спеціальність _____
 Галузь знань _____
 Освітньо-наукова (Наукова) програма _____
 Кафедра _____

№ п/ п	Прізвищ ім'я, по батькові потенцій ного науковог о керівник а/консул ьтанта. Наймену вання посади, місце роботи	Найме нуванн я заклад у, який закінч ив, рік, спеціа льність ь, кваліфі кація згідно з докуме нтом про вищу освіту *	Науковий ступінь, шифр і наймену вання наукової спеціальн ості, тема дисертаці ї, вчене звання, за якою кафедро ю (спеціаль ністю) присвоєн о	Стаж наук о-педаг огічної та/або наук ової роботи	Віднош ення кількос ті керівни цтва здобува чами наук ових ступені в / до кількос ті захище них здобува чів (X/Y) осіб за увесь період діяльно сті	Керівниц тво аспірант ами та докторан тами (поточна кількість), осіб	Наукові напрям и наук овц я	Реко менд ація кафед ри для наук ового керів ництв а аспір антам и/док торан тами (дата, № прото колу)	Примітки**
1		2	3	4	5	6	7	8	9
1.									

Науковий керівник _____

Гарант освітньо-наукової програми _____

* Додатково зазначається наявність сертифіката відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти на рівні не нижче B2 з англійської мови або наявність кваліфікаційних документів (диплом про вищу освіту, науковий ступінь), що пов'язані з використанням зазначеної мови у разі провадження освітньої діяльності з підготовки іноземців та осіб без громадянства.

** Зазначаються додаткові показники, що визначають кваліфікацію працівника, відповідно до п.1.2. цього Положення, але не менше, ніж 4 показники. Наводяться 3 основні

публікації (з активними покликаннями), що стосуватимуться тематики дисертації здобувача, за останні 5 років.

Додаток 2

РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ ЛИСТ - ПОГОДЖЕННЯ
НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

(ПІБ наукового керівника, науковий ступінь, вчене звання)

(посада, кафедра)

Аспіранту

(ПІБ вступника)

за спеціальністю

освітньо-наукової програми

Протокол співбесіди з аспірантом

1. Актуальність наукової тематики

2. Висновок про теоретичну підготовку аспіранта та його здатність до наукової роботи

3. Я, (ПІБ) _____ згоду на наукове керівництво аспірантом

(надаю / не надаю)

(прізвище, ініціали аспіранта)

Підпис наукового керівника

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-наукової програми

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

“ ”
_____ р.